

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Lapsille suunnatut ihonhoitotuotteet, markkinat ja käyttökokemukset

Räsänen, Suvi

2020 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Lapsille suunnatut ihonhoitotuotteet, markkinat ja käyttökemukset

Suvi Räsänen
Kauneudenhoitoala
Opinnäytetyö
Tammikuu, 2020

Suvi Räsänen

Lapsille suunnatut ihonhoitotuotteet, markkinat ja käyttökokemukset

Vuosi 2020 Sivumäärä 35

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää 0-5 -vuotiaiden lasten vanhempien tietämystä vauvoille ja lapsille suunnatuista ihonhoitotuotteista, tiedonhakukanavista, tarpeista, tiedon saatavuudesta sekä millä perusteella he valitsevat lapselleen ihonhoitotuotteen. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena syksyllä 2019. Opinnäytetyön teoreettisessa osuudessa keskityttiin vauvan ihon kehitysvaiheisiin, hoitotuotteiden erityispiirteisiin sekä laadulliseen tutkimukseen. Myös atooppinen ihottuma on erityisesti huomioitu tässä työssä, sen ilmetessä usein jo varhaislapsuudessa. Tuotteiden saatavuutta kartoitettiin kymmenen erilaisen verkkokaupan tuotevalikoiman myötä. Selvisi, että kaikki lapsille suunnatut tuotteet eivät välttämättä löydy helposti saman otsikon alta.

Tutkimusten perusteella vauvan iho eroaa aikuisen ihosta, ja tämä on huomioitava hoitotuotteita valittaessa. Lapsille sopivia ihonhoitotuotteita on markkinoilla laajasti, mutta näiden löytäminen ei ole aina helppoa. Haastatteluista selvisi, että ihon kuivuus ohjaa vanhemmat etsimään tietoa tuotteista sekä pyytämään apua apteekista ja lääkäriltä. Terveystieteiden suosituksia pidettiin luotettavina, mutta niitä myös kritisoitiin yksipuolisuuden vuoksi. Tuotteen valinta riippui siitä, mitä kautta tietoa oli saatu ja miten omat ajatukset ja arvot vaikuttivat. Tiedon luotettavuus mietitytti - markkinoilla on tarjolla hyvin erilaisia tuotteita, ja ohjeistukset vaihtelevat tietolähteen mukaan.

Suvi Räsänen

Baby skin care products, market and user experiences

Year	2020	Pages	35
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to find out parents' knowledge of skin care products for infants and children, the information retrieval channels, the needs, the availability of information and the basis for choosing a skin care product. The study was conducted as a qualitative study in autumn 2019. The theoretical part focused on qualitative research, the developmental stages of baby skin and the special features of skincare products. Atopic eczema was emphasised and has been more widely studied as it often occurs in early childhood. Product availability was mapped out with ten different e-commerce product ranges. It turned out that not all baby products are easily found under the same heading.

According to research papers, infant skin differs from adult skin and this should be taken into consideration when choosing skin care products. Children's skin care products are widely available on the market but finding them is not always easy. The interviews revealed that a baby's dry skin leads parents to seek product information and often help is requested from a pharmacist or doctor. Health care recommendations were considered reliable but were also criticized for being one-sided. The choice of product depended on how the information was obtained and how their own thoughts and values influenced them. The reliability of the information was also considered - there is a wide variety of products on the market and instructions vary depending on the data source.

Children's skin care, baby skin care products, baby cosmetics, baby skin development

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Lapsen ihon kehitys.....	7
	2.2 Perusvaatimuksia lasten tuotteille.....	9
	2.3 Turvallisuusarviointi	10
3	Atooppinen iho	10
	3.1 Mitä atopia on?	11
	3.2 Oireet	11
	3.3 Hoitosuositukset Suomessa	12
4	Tärkeimmät raaka-aineet lasten ihonhoitotuotteissa	12
	4.1 Kosteusemulsiot ja voiteet	12
	4.2 Öljyt	13
	4.3 Luonnonkosmetiikan vaikuttavat aineet	14
5	Tuotteiden verkkokauppavalikoimat	16
	5.1 Taustaa.....	16
	5.2 Selvityksen tulokset.....	16
6	Tutkimus: Lasten ihonhoitotuotteiden tunnettavuus vanhempien keskuudessa	19
	6.1 Kvalitatiivinen tutkimus.....	19
	6.2 Tutkimuksen tarkoitus ja toteutus	19
	6.3 Tutkimustulokset	20
	6.4 Päätelemät.....	28
7	Pohdinta	30
	Lähteet	31
	Kaaviot.....	33
	Liitteet.....	34
	Liite 1 - Tutkimuslomake	34

1 Johdanto

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää 0-5 -vuotiaiden lasten vanhempien tietämystä vauvoille ja lapsille suunnatuista ihonhoitotuotteista, heidän käyttämiään tiedonhakukanavia, tiedon saatavuutta aiheeseen liittyen sekä millä perustein he valitsevat lapselleen ihonhoitotuotteen. Työn teoriaosuuteen on kerätty tietoa tuoteryhmän erityispiirteistä sekä tuotteiden markkinatilanteesta opinnäytetyön kirjoitushetkellä. Teorian avulla pyritään luomaan tietopohjaa aiheesta vanhemmille sekä tuotteita myyville yrityksille. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on haastateltu 0-5 -vuotiaiden lasten vanhempia tarkoituksena selvittää heidän kokemuksiaan tuotteiden toimivuudesta ja tarpeellisuudesta. Lisäksi tietolähteiden luotettavuutta pohditaan kuluttajan näkökulmasta.

Aiheeseen tutkiminen on tärkeää, sillä monet vanhemmat kaipaavat apua lapsen herkän ihon hoitoon ja kokevat sen usein haastavaksi Suomen vaihtelevissa ilmasto-olosuhteissa. Lasten ihonhoitoon suositellaan terveydenhuollon taholta usein apteekin perusvoiteita, eikä välttämättä lapsille erikseen suunnattuja ns. baby-tuotteita. Tästä syystä on mielenkiintoista tutkia, onko vanhemmilla tietoa lapsille suunnatun kosmetiikan olemassaolosta, sekä syitä tuotevalintojen takana. Vanhemmat ovat tänä päivänä yhä tietoisempia kosmetiikan ainesosista ja niiden mahdollisista haitoista. Lisäksi baby-tuotteiden markkinoiden laajuutta on samalla hyödyllistä tarkastella.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään vauvan ihon kehitysvaiheita, ja sitä kautta ihonhoitotuotteiden erilaisia vaikutuksia vauvan ihoon ja kehoon. Lisäksi tutkitaan tavallisimpia iholle jätettävissä hoitotuotteissa käytettyjä raaka-aineita. Tuotteiden ainesosien mahdollisia haittavaikutuksia pohditaan vauvan ihon erityispiirteiden näkökulmasta, sekä vertaillaan syntetettisten ja luonnollisten ainesosien eroja. Lisäksi työssä käsitellään atooppisen ihon ominaisuuksia ja hoitoa, sen ilmetessä useimmiten jo varhaislapsuudessa. Työssä kartoitetaan kymmenen erilaisen verkkokaupan tuotevalikoimaa, jotka myyvät lapsille suunnattuja ihonhoitovoiteita ja -öljyjä. Tutustuminen laadulliseen tutkimukseen sekä puolistrukturoituun haastattelumenetelmään on välttämätöntä työn onnistumisen kannalta.

Ideaali tilanne on, jos vauvan iholle ei tarvitse käyttää mitään kosmetiikkatuotteita. Kuitenkin Suomessa pitkän talven ja kuivan huoneilman vuoksi on useimmiten tarpeen hoitaa ja suojata ihoa myös vauva- ja pikkulapsiaikana. Työ on rajattu käsittelemään ainoastaan iholle jätettäviä hoitotuotteita; kosteusemulsioita ja -voiteita, vaippavoiteita sekä ihonhoitoöljyjä. Tässä opinnäytetyössä käsitellään ainoastaan 0-5 -vuotiaille lapsille kehitettyjä ja markkinoituja tuotteita. Teoriatiedon lisäksi tarkoitus on kerätä kokemuksiin pohjautuvaa tietoa kohdeyhmän käyttäjiltä, eli vanhemmilta. Tutkimus toteutetaan kvalitatiivisena tutkimuksena,

sillä laadullisilla kysymyksillä saadaan tarkempaa tietoa kunkin vanhemman näkemyksistä ilmiöön liittyen.

2 Lapsen ihon kehitys

Tässä kappaleessa käsitellään ihmisen ihon erityispiirteitä aivan elämän alkuvaiheessa; vastasyntyneenä vauvana sekä ensimmäisinä elinkuukausina. Koska ei ole sama asia, onko kyseessä vauvan vai aikuisen iho, on kosmetiikkamarkkinoille täytynyt kehittää omia ihonhoitotuotteita vauvan ihon tarpeisiin.

Iho on ihmisen suurin elin, ja sen antama suoja on erityisen tärkeä pienen lapsen hyvinvoinnille. Iho toimii kaikkien muiden elinten suojakerroksena. Pienen lapsen iho on aikuisen ihoa ohuempi ja sen pinnalla on vähemmän rasvaa, pigmenttiä ja hikeä. Se ei myöskään suojaa elimistöä yhtä tehokkaasti myrkyiltä ja bakteeri-infektioilta kuin aikuisen iho. Syntymän jälkeen iho vahvistuu vielä monta vuotta, joten se tarvitsee kehittyessään erityistä huolenpitoa. (Morris 2008, 103.)

Morrisin (2008, 103) mukaan orvaskesi, eli ihon uloin kerros, on lapsella ohut ja hauras, sillä sen solut eivät ole vielä kiinnittyneet toisiinsa kovin tiukasti. Tästä johtuu, että lapsi saa helposti rakkoja ja hiertymiä. Verinahka, joka sijaitsee orvaskeden alla, on paksuudeltaan vain neljäsosan aikuisen verinahasta. Verinahka on myös altis vahingoittumiselle, sillä siinä on vain niukasti kollageenia ja joustavia säikeitä. (Morris 2008, 103.)

Vastasyntyneellä lapsella on jo runsaasti hikirauhasia, mutta niitä ohjaava hermosto ei ole vielä kehittynyt kunnolla. Lapsi ei siis pysty jäähdyttämään itseään tehokkaasti hikoilemalla, kun kehon lämpötila nousee. Siksi esimerkiksi helteelle altistuminen on lapselle vaarallista. Syntymän jälkeen menee muutama kuukausi, että muut ihon rauhaset - ihon rasvaiseksi muuttavat talirauhaset - aktivoituvat. Nämä rauhaset toimivat koko lapsuuden ajan paljon hitaammin kuin aikuisella. (Morris 2008, 103.)

Suurin osa ihon aktiivisesta kehityksestä vauva-aikana on keskittynyt orvaskeden muodostumiseen, joka lopulta tuottaa ihon sarveiskerroksen ja koko sen sisältämän tärkeän suojakerroksen. Ihon kehittyminen on monen samanaikaisesti tapahtuvan toiminnon summa. Ihmislapsi joutuu hyvin äkillisesti lämpimästä, vetisestä kohdusta ulkomailmaan, jossa vallitsevat vaihtelevat lämpötilaolosuhteet, mikro-organismit sekä suuri määrä ympäristöön liittyviä haasteita. Vauvan keho joutuu yhtäkkiä alttiiksi kuivumiselle, mikrobisille infektioille sekä lämpötilan vaihteluille. Sen vuoksi on erittäin tärkeää, että lapsella on sopiva ihon suojakerros, sekä mekanismit, jotka ylläpitävät tätä kerrosta eheänä. (Boisits 2005, 671-673.)

Boisitsin (2005, 673) mukaan terveen vastasyntyneen sarveiskerros on rakenteeltaan ja toiminnoiltaan samanlainen kuin aikuisen. Epidermaalinen tiheys ja solukerrosten määrä jokaisessa epidermaalisessa lokerossa ovat verrattavissa aikuiseen, samoin kuin solurakenne, solukerrosten määrä sekä sarveiskerroksen paksuus. Iho sopeutuu ja muuttuu biofysikaalisilta ja fysikaalisilta ominaisuuksiltaan tiettyjen ympäristövaikutusten mukaan, joita ovat seuraavat: valo, lämpötila, ilman suhteellinen kosteus, nesteytys, kylvytys, ihon pinnan puhdistus pesuaineilla, vaipat, voiteet, suojaavat kerrokset, hankaus ja lika eli virtsa ja ulosteet. Erittäin tärkeitä ovat sarveiskerroksen endogeeniset ja eksogeeniset vedenkäsittelyominaisuudet; ihon uloimman kerroksen kosteuspitoisuus on elintärkeää ihon suojaominaisuuksien ylläpidon kannalta. Iho altistuu usein yhtä aikaisesti usealle ympäristövaikutukselle, kuten lämpötilan vaihteluille ja ilmankosteudelle. (Boisits 2005, 673.)

Dangoissen ja Songin (2005, 497) mukaan täysiaikaisen vastasyntyneen sarveiskerroksessa on kaikki samat ominaisuudet kuin aikuisen sarveiskerroksella: suojaavat toiminnot, veden sitomistoiminnot sekä hilseilytoiminnot. Ihon uloin kerros eli orvaskesi muodostuu marraskedestä, jyväsolumukerroksesta, okasolumukerroksesta sekä tyvisolumukerroksesta. Nämä ovat samanlaiset niin vastasyntyneillä lapsilla kuin aikuisillakin; ne ovat yhtä tiheitä, niissä on saman verran solukerroksia sekä sama määrä desmosomeja. (Dangoisse & Song 2005, 497.)

Ihon läpi imeytymistä koskevat farmakologiset testit osoittavat, että ihon läpäisevyys on samankaltaista niin täysiaikaisella vastasyntyneellä kuin aikuisellakin. Poikkeuksena ovat keskosvauvat, joiden ihon uloin kerros on ohuempi kuin muilla ja täten ihon läpi imeytyminen on suurempaa. Raskausviikoilla 23-26 syntyneillä keskosilla ihon suojakerros on vielä hyvin heikosti kehittynyt. Ennenaikaisen syntymän jälkeen kestää kahdesta neljään viikkoon, että orvaskesi on kehittynyt rakenteeltaan ja toiminnoiltaan samanlaiseksi kuin täysiaikaisella vastasyntyneellä. Hyvin varhaisessa vaiheessa syntyneillä keskosilla suojakerroksen kehittyminen voi kestää jopa kahdeksan viikkoa. Ensimmäisten elinviikkojen aikana tulee olla erityisen varovainen iholle levitettävien valmisteiden kanssa, etenkin niiden vastasyntyneiden kohdalla, jotka ovat syntyneet ennen raskausviikkoa 33. (Dangoisse & Song 2005, 497.)

Kun vastasyntyneen iholle levitetään kosmeettisia tuotteita, tulee riskien arvioimisessa ottaa huomioon muitakin tekijöitä kuin ihon läpi imeytyvyys. Vastasyntyneen vartalon ihon pinta-ala on suuri suhteessa painoon. Kun tuotetta levitetään tietylle alueelle, on imeytymisen jälkeen pitoisuus vastasyntyneen kudoksissa suurempi kuin aikuisella. Tällöin systeemisen toksisuuden riski on kasvanut. Tämä suhde pienenee yleensä asteittain varhaislapsuuden aikana. (Dangoisse & Song 2005, 498.)

Viimeisten 50 vuoden ajalta on tullut esiin paljon tapauksia pikkulasten altistumisesta toksisille aineille johtuen turvalliseksi luultujen kosmetiikkatuotteiden käytöstä. Näiden

tuotteiden turvallisuus on perustunut aikuisille toteutettuihin tutkimuksiin. Koska pikkulasten vartalon pinta-ala -suhteet ovat erilaiset kuin aikuisilla, lapset altistuvat suuremmille määrille aineita. Tutkimusten mukaan ihmiset altistuvat lapsuudessa yllättävän suurille määrille kemikaaleja; muun muassa pinta-aktiivisille aineille, aurinkosuoja-aineille, emulgoiville aineille, bakteereja tappaville aineille sekä humektanteille. (Boisits 2005, 671-673.)

Vuonna 2014 lapsen ihon kehitystä tutkittiin Yhdysvalloissa uudella tavalla. Tarkoituksena oli tutkia ihon pintakerroksen koostumusta ja kehitystä syntymästä lähtien, ja tämän tiedon avulla kehittää mahdollisimman hyödyllinen vaikuttava ainesosa vauvojen ja lasten ihonhoitotuotteisiin. Tutkijat kehittivät laboratoriossa maailman ensimmäisen vauvan ihon pintakerrosta mukailevan keinoihon. Lisäksi tutkimukseen osallistui vauvoja ja lapsia eri ikäryhmistä. Uusien menetelmien avulla tutkijat pystyivät kehittämään imeväisen vauvan iholla optimaalisesti toimivan vaikuttavan aineen. Tutkijoiden mukaan ihon puolustusjärjestelmä kehittyi pikkuhiljaa lapsen kasvaessa, joten vauvojen ihonhoitotuotteissa tulisi olla erityisesti ihoa suojaavia ainesosia. Vaikuttava aine, jolla toivotut vaikutukset saavutettiin, on patentoitu avokadosta uutettu oligosakkaridi. Kyseinen ainesosa on kehitetty erityisesti vauvan kehittyvän ihon tarpeisiin. Ainesosan todettiin antavan iholle sen kaipaamaa tehokasta ja hellävaraista suojaa, ja näin ollen tutkimus onnistui tavoitteessaan. (de Belilovsky ym., 2014.)

2.2 Perusvaatimuksia lasten tuotteille

Perusvaatimukset lasten kosmeettisille valmisteille ovat melko lähellä aikuisten tuotteille asetettuja vaatimuksia. Tuotteiden toimivuus lapsen ihon tarpeiden mukaisesti on ensisijaista, ja lisäksi on otettava huomioon estetiikka sekä käyttömukavuus. Lasten kosmetiikka-tuotteiden nopean yleistymisen vuoksi on tärkeää, että erityisvaatimuksia asetetaan. (Dangoisse & Song 2005, 498.)

Valmistajan täytyy tarjota täydelliset tiedot formulaatiosta, raportit toksisuudesta, sekä taata tuotteen ehdoton turvallisuus. Valmistajien tulee toteuttaa formulaatioille tarkoituksenmukaiset toksisuustestit. Testeillä mitataan muun muassa puhdistustuotteiden potentiaalista ärsytysvaikutusta iholla tai silmien ärsytystä. Lisäksi tehdään valotoksisuus- ja valoallergiatestit. Tuotteiden tulee täyttää tiukimmat mahdolliset turvallisuusvaatimukset, jotta voidaan varmistua niiden ehdottomasta luotettavuudesta jopa vastasyntyneen lapsen iholla. Käytettyjen raaka-aineiden tulee olla peräisin puhtaimmista lähteistä, ja valmiin tuotteen mikrobiologisen puhtauden suhteen tulee olla erityisen tarkka, jotta voidaan välttää infektoriskit. (Dangoisse & Song 2005, 498.)

Väri- sekä hajusteraaka-aineiden määrät on pidettävä mahdollisimman alhaisina haitallisten ihoärsytysten ehkäisemiseksi. Nykyään monet valmistajat suosivatkin täysin hajusteettomia ja

väriaineettomia tuotteita. Säilövien aineiden määrä pidetään samasta syystä minimissä, mutta samalla on varmistettava tuotteen riittävä säilöntä kontaminaatoriskin sekä käyttäjän infektoriskin välttämiseksi. (Dangoisse & Song 2005, 498.)

Tuotepakkauksen valinta on myös tärkeää: Pakkauksen huolellisella suunnittelulla minimoidaan riskit tuotteen väärinkäytölle, kuten nielemiselle, sen joutuessa lapsen käsiin. Väärinkäytöltä ehkäiseviä ja lapsiturvallisia pakkauksia on saatavilla markkinoilla, ja niitä tuleekin käyttää aina kuin se on tuotteen osalta mahdollista. Lisäksi keinot, joilla tuotteita markkinoidaan, tulee olla rehellisiä ja luotettavia. Markkinoinnin tulee painottaa tuotteen hyötyjä ja toimivuutta sen sijaan, että tuotetta markkinoitaisiin lyhytaikaisilla väittämillä. (Dangoisse & Song 2005, 498.)

Raaka-aineiden tulee mukautua valtuutettujen ja kiellettyjen aineiden listojen kanssa, ja niiden laatu ja puhtaus tulee olla huippuluokkaa. Bakteriologiset standardit ovat tiukempia lasten kosmetiikalle: ne saavat sisältää vähemmän kuin 100 organismia/ml, eivätkä lainkaan patogeenia. Tuotteet eivät saa myöskään aiheuttaa ärsytyksiä ja niiden tulee olla hypoallergeenisia. Ainesosaluettelo tulee aina sijaita ulkopakkauksessa. (Dangoisse & Song 2005, 498.)

2.3 Turvallisuusarviointi

Jokainen markkinoille päätnyt kosmetiikkatuote käy läpi turvallisuusarvioinnin ennen pääsyään kaupan hyllylle. Arvioinnista vastaa yritys, joka kyseisen tuotteen tuo markkinoille. EU-komission kuluttajaturvallisuusasioiden tiedekomitea SCCS (Scientific Committee on Consumer Safety) arvioi puolestaan yksittäisten raaka-aineiden turvallisuutta, silloin kun sille on erityistä aihetta. Tuotteen sisältämien ainesosien vaaraominaisuudet, käyttötavat ja -määrät tutkitaan huolellisesti. Lisäksi arviointiin kuuluu muun muassa lopputuotteen stabiilius, fysikaaliskemialliset ominaisuudet, mikrobiologinen laatu sekä pakkausmateriaalin ominaisuudet. Tieteellinen riskinarviointi on erityisen tarkkaa silloin, kun kyseessä on alle kolmevuotiaille lapsille suunnattu tuote. Jokaisella kosmetiikan valmistajalla on oltava kaikista tuotteista tuotetiedot, joihin sisältyy turvallisuusarviointi ja sen taustatiedot sekä arvioinnin tulokset. Valvovien viranomaisten tulee voida saada nämä tiedot käyttöönsä. (Karine & Karjomaa 2014.)

3 Atooppinen iho

Tässä kappaleessa on käsitelty atooppisen ihon ominaisuuksia, atopian esiintyvyyttä Suomessa sekä yleisiä hoitosuosituksia. Jopa viidesosa suomalaisista lapsista sairastaa atooppista ihottumaa, ja lapsille soveltuvia ihonhoitotuotteita lähdetään usein etsimään siinä vaiheessa, kun näitä oireita ilmenee.

3.1 Mitä atopia on?

Atopialla tarkoitetaan perinnöllistä taipumusta reagoida ärsykkeisiin herkästi. Koska vauvan iho on ohut, sillä on taipumus punoittaa, lehahdella ja ärtyä helpommin. Ihon hoitaminen ja suojaaminen on siis usein tarpeen jo tässä vaiheessa. Suomalaisista lapsista noin 20% sairastaa atooppista ihottumaa, ja lähes 90 %:lla oireet alkavat jo ennen kahden vuoden ikää. On harvinaisempaa, että oireet alkavat vasta teini-iän jälkeen, näin on kuitenkin 20%:lla tapauksista. Viidesosalla pikkulapsiaikana atopiaan sairastuneista on oireita vielä aikuisiällä. (Csonka & Junntila 2013, 65)

Taipumus atopiaan ja muihin ihosairauksiin on kuitenkin vain osittain perinnöllistä. Atopian syntyyn vaikuttaa moni muukin sisäinen ja ulkoinen seikka, jotka yhdessä käynnistävät ihossa tulehdusreaktion. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi ihon rakenne ja suojautumiskyky, immunologinen vaste ympäristön allergeeneille, sekä ympäristön ärsykkeet ja infektiot. (Csonka & Junntila 2013, 65)

Ihon tehtävänä on suojata kudoksia ulkoisilta vammoilta, infektioilta ja ultraviolettisäteilyltä. Iho toimii myös lämmönsäätelijänä, d-vitamiinin muodostajana, talinerittäjänä, veden ja veren varastojana sekä tunteiden välittäjänä. Terveessä, normaalisti toimivassa ihossa ei esiinny tulehdustiloja. Atooppisessa ihottumassa iho ei pysty suojautumaan normaalisti kuivumiselta ja ympäristön mikrobeilta, jolloin kosteutta pääsee haihtumaan helpommin, iho ärtyy ja saattaa tulehtua. (Csonka & Junntila 2013, 65)

Atooppinen ihottuma sekoitetaan usein ruoka-allergiaan, vaikka ne ovat keskenään aivan eri sairauksia. Atooppista ihottumaa sairastavilla lapsilla ei ole sen enempää ruoka-allergioita kuin muillakaan. Tämä on hyvä tietää, sillä kun vauvalle ilmaantuu iho-oireita, yleensä ensimmäisenä epäillään ruoka-allergiaa. Mikäli lapsella olisikin ruoka-allergia atopian lisäksi, tämä ei juuri koskaan oireile atopian pahenemisena, vaikka näin voisi herkästi luulla. Näissä tapauksissa lapsella on kaksi erillistä atooppista sairautta atooppisen perimän vuoksi. Atooppista ihottumaa ei suositella hoidettavan ruoka-ainerajoituksilla, jottei lapsen kasvu ja kehitys häiriinny turhaan. (Csonka & Junntila 2013, 67)

3.2 Oireet

Atooppisen ihottuman oireita ovat erityisesti kutina ja punoitus, jotka esiintyvät tietyllä alueella tai koko vartalolla. Muita oireita ovat pienet näppylät, ihon turvotus, hilseily, rakkulat, visva, ihon raapimisjäljet ja ruvet, sekä jäkälöityminen, joka on seurausta ihon paksuuntumisesta. Ihottuma on tyypillisesti aaltoilevaa, ja saattaa pahentua vaikeasti ennustettavasti

ilman selkeää syytä. Vauvoilla ihottuma esiintyy usein kasvoissa, hiuspohjassa, vartalolla, taippeissa ja ranteissa. Joskus ihottuma on hyvinkin laajalla alueella, joskus taas tarkkarajaisena pienellä alueella. Suurin osa atooppisista ihottumista on lieviä, ja oireet helpottavat iän myötä. (Csonka & Juntila 2013, 65-66)

3.3 Hoitosuositukset Suomessa

Atooppisen ihottuman hoidossa tähdätään aina oireiden lievittämiseen, sillä parantavaa hoitoa ei toistaiseksi ole. Tarkoituksena on ylläpitää ihon hyvää kuntoa silloin, kun ihottuma on hallinnassa ja pahenemisvaiheessa hoitoa taas tehostetaan. Suomessa atooppisen ihon ylläpitoon sekä lapsilla että aikuisilla suositellaan apteekin perusvoiteita. Ihoa suositellaan pestäväksi päivittäin vedellä ja halutessa miedolla pesuaineella, sillä pesu vähentää bakteerien ja sienten määrää iholla. Iho tulee kuivata hellästi sekä voidella heti kuivauksen jälkeen perusvoiteella. Myös vesiliukoista suihkuöljyä tai kosteusvoidetta voidaan käyttää ihon pesuun. (Csonka & Juntila 2013, 67-69.)

Perusvoiteita suositellaan käytettäväksi aamuin illoin, jolloin ihon kosteuspitoisuus lisääntyy ja ärsytysoireet vähenevät. Voidetta tulee levittää paksu kerros pyyhekuivalle iholle, ja tarvittaessa toistaa voiteen imeydyttyä. Perusvoiteita on rasvaisuudeltaan erilaisia, ja sopiva löytyy kokeilemalla. Paikalliskortisonivoiteita suositellaan silloin, kun ihon tulehdustila kaipaa lääkehoitoa. Kortisoni lievittää atopian oireita, kuten kutinaa ja turvotusta. Mikäli ihottuma on vaikea, saatetaan tarvita vahvempia lääkevoiteita sekä pidempiä kortisonikuureja. Lääkevoiteiden tarkoitus on saada ihon tulehdus hallintaan mahdollisimman pian. (Csonka & Juntila 2013, 68-69.)

4 Tärkeimmät raaka-aineet lasten ihonhoitotuotteissa

Tässä kappaleessa on esitelty lapsille suunnattujen iholle jätettävien hoitotuotteiden yleisimmin käytettyjä ainesosia. Tarkoituksena on kertoa, miksi tuotteissa käytetään juuri kyseisiä ainesosia ja millä tavoin ne vaikuttavat lapsen iholla.

4.1 Kosteusemulsiot ja voiteet

Lapsilla käytettävät emulsiot ja voiteet voidaan karkeasti jakaa kahteen tuotetyyppiin: puhdistustuotteisiin ja suojaaviin voiteisiin. Puhdistukseen käytettävät tuotteet ovat yleensä matalan viskositeetin emulsioita, kun taas suojaamaan tarkoitettut tuotteet ovat korkean viskositeetin voiteita. Lasten voiteet ovat perinteisesti olleet vesi-öljyssä emulsioita, mutta myöhemmin markkinoilla ovat yleistyneet myös öljy-vedessä emulsiot. Kosteusemulsiot sen sijaan

ovat lähes aina ö/v emulsioita, jotta niille saadaan halutut ominaisuudet, kuten nopea imeytyminen. (Williams & Schmitt 1996, 183.)

Perinteisesti suojaavien voiteiden formulaatiot ovat pohjautuneet mineraaliöljyyn tai vaseliiniin, emulgoituna anionisella emulgoijalla, kuten trietanoliamiinistearaatilla. Nämä tuotteet sisältävät yleensä suhteessa paljon öljyä, jolloin ne sopivat erityisesti vaippa-alueen ihon hoitoon puhdistuksen jälkeen. Voiteet jättävät suojaavan öljykalvon ihon pinnalle, ja sillä tavoin vähentävät ihoärsytysten riskiä sekä tekevät ihon pinnan pehmeäksi. Myöhemmin markkinoille tulleet voiteet ovat usein pohjautuneet ionittomiin emulgointiaineisiin. Ne antavat suojaan iholle, mutta ovat samalla esteettisesti miellyttäviä. (Williams & Schmitt 1996, 183.)

Yleisimmin käytettyjä ihonhoitotuotteita vauvoille ovat vaippaihottuman hoitoon tarkoitetut voiteet. Vaippaihottuma on kivulias tulehdustila, jota esiintyy useimmiten vauvan genitaalialueella. Usein ihottuman aiheuttaa virtsan ja ulosteen ainesosien mikrobiologinen hajoaminen ihoa ärsyttäväksi ainesosiksi, jotka pysyvät ihokontaktissa vaipan sisällä. Tehokkaan vaippavoiteen tulee siis olla hyvin suojaava sekä estää bakteerien nopeaa lisääntymistä oklusiivisella vaippa-alueen iholla. Tuotteet ovat yleensä vesi-öljyssä emulsioita, jotka pystyvät tekemään tehokkaan suojan kosteutta ja kemikaaleja vastaan. Tähän tarkoitukseen tuotteissa käytetään vaikuttavina ainesosina esimerkiksi sinkkioksidia, heksamidiinia ja bentsalkoniumkloridia, jotka vähentävät mikro-organismien määrää. (Williams & Schmitt 1996, 184.)

Lasten kosteusemulsiot ovat lähes poikkeuksetta öljy-vedessä emulsioita, jolloin sisäinen öljyfaasi mahdollistaa tuotteen puhdistavan vaikutuksen. Eniten käytetään mineraaliöljyä sen rasvoja liuottavien ominaisuuksiensa ansiosta. Tuotteisiin lisätään usein myös emollientteja, sillä ne jättävät ihon pehmeän tuntuiseksi käytön jälkeen. Emulsion ulkoisena faasina oleva vesi mahdollistaa raikkaan ja viilentävän vaikutuksen käytön aikana, johtuen veden nopeasta haihtumisesta ihon pinnalta. Tuotteiden emulgointiin käytetään usein ionittomia pinta-aktiivisia aineita, joiden ansiosta formulaatiosta saadaan mahdollisimman joustava. (Williams & Schmitt 1996, 185.)

4.2 Öljyt

Perinteiset vauvaöljyt, joita on enimmäkseen käytetty vaippa-alueen hellävaraiseen puhdistamiseen, ovat yksi vanhimmista tuotemuodoista lasten ihonhoidossa. Öljyllä on ihoa pehmentäviä ja kosteuttavia ominaisuuksia, ja lisäksi se muodostaa suojaavan kerroksen lapsen iholle. (Williams & Schmitt 1996, 186).

Öljyjen tuotesuunnittelu oli pitkään ollut yksinkertaista, ja pääraaka-aineena on lähes maailmanlaajuisesti käytetty matalan viskositeetin omaavaa mineraaliöljyä. Muut ainesosat on

yleensä rajattu tuoksuihin ja pieneen määrään liuottimia. Suurin haittapuoli öljyissä on väistämätön rasvaisuuden tunne käytössä. Koostumusta on yritetty parantaa lisäämällä öljyihin muun muassa piioksidia. (Williams & Schmitt 1996, 186.)

Myöhemmin tuotesuunnitteluun alettiin panostaa enemmän, ja markkinoille kehitettiin öljyjä, joita on miellyttävä käyttää ja jättävät vähemmän rasvaisen tunteen. On lisätty muun muassa kasvipohjaisten öljyjen käyttöä pohjaöljyinä. Näitä voivat olla esimerkiksi soijapapuöljy tai jojobaöljy. Vaikka kasviöljyt eivät ole kovin tehokkaita puhdistajia, niitä pidetään usein vähemmän rasvaisina. Kasviöljyt kuitenkin hapettuvat nopeammin, joka johtaa helpommin härskiintymiseen ja epämiellyttäviin tuoksuihin. (Williams & Schmitt 1996, 186.)

Vauvaöljyjen valmistuksessa voidaan käyttää myös puhdasta mineraaliöljyä sekoitettuna kevyiden estereiden, haihtuvien silikoniöljyjen tai näiden kahden sekoituksen kanssa. Estereistä esimerkiksi isopropyylimyristaatti laimentaa mineraaliöljyn rasvaisuutta samalla kun haihtuvat silikonit, kuten dimetikoni, haihtuvat nopeasti ihon pinnalta jättäen sen pintaan ohuen öljykerroksen. (Williams & Schmitt 1996, 187.)

4.3 Luonnonkosmetiikan vaikuttavat aineet

Luonnonkosmetiikalla tarkoitetaan kosmetiikkaa, jonka valmistuksessa käytetään synteettisten, ihmisen valmistamien ainesosien sijaan luonnollisia raaka-aineita. Myös tuotteiden koko elinkaareen on kiinnitetty erityistä huomiota pakkausmateriaalien valinnasta ympäristövaikutuksiin. (Teknokemian yhdistys, 2019.) Pro Luonnonkosmetiikka ry:n (2019) mukaan aidossa sertifioidussa luonnonkosmetiikassa ainesosien alkuperä on pystyttävä jäljittämään, ja aina kun mahdollista suositaan luonnonmukaisia raaka-aineita. Kiellettyjä ainesosia luonnonkosmetiikassa ovat synteettiset rasvat, öljyt, väri- ja hajusteraaka-aineet sekä eläinperäiset raaka-aineet, lukuun ottamatta mehiläisvahaa ja lanoliinia. Raaka-aineiden hankinta ei saa aiheuttaa haittaa eläimille tai ympäristölle. (Pro Luonnonkosmetiikka ry, 2019.)

Luonnonkosmetiikan myynti on kasvanut hurjaa vauhtia viime vuosina, ja kasvu vaikuttaisi lisääntyvän entisestään. Terveellisen ja luonnonmukaisen elämäntavan trendi näkyy luonnonkosmetiikkavalikoimien jatkuvana kasvuna sekä julkisen keskustelun lisääntymisenä. (Pro Luonnonkosmetiikka ry, 2019.) Myös vauvoille ja pienille lapsille on useita luonnonkosmetiikan ihonhoitotuotteita markkinoilla, ja valikoiman kasvu näkyy myös tässä tuoteryhmässä.

Luonnonkosmetiikassa ihonhoitotuotteen voidepohjan muodostavat kylmäpuristetut kasviöljyt, jotka ovat itsessään vaikuttavia aineita ihoa hoitavien ominaisuuksiensa ansiosta. Lisäksi vaikuttavina aineina on erilaisia kasviuutteita, joita käyttämällä saadaan tuotteelle haluttuja ominaisuuksia. (Pro Luonnonkosmetiikka ry, 2019.)

Monet kasviöljyt omaavat antimikrobisia, antioksidanttisia, tulehduksenvastaisia ja kutinaa rauhoittavia ominaisuuksia. Tästä syystä luonnonkosmetiikan hoitovoiteet ovat hyvä vaihtoehto myös tulehduksellisista ihosairauksista kärsiville, tukemaan ihon oman suojakerroksen toimintaa. Öljyjen ainutlaatuiset ominaisuudet tukevat niiden käyttöä ihonhoidossa. Kasviöljyjen sisältämien välttämättömien rasvahappojen suhteet ovat tärkeimpiä tekijöitä ihon suojalipidikalvon vahvistamiseksi. Öljyjä voidaan uuttaa monilla eri menetelmillä, kuten hellävaraisesti kylmäpuristamalla pohjaöljyiksi, tai kemiallisesti tislaamalla eteerisiksi öljyiksi. Kylmäpuristamalla saadaan säilytettyä kaikki kasviöljyn hyödylliset lipidit ja minimoitua ihoa ärsyttävät sivutuotteet. Kylmäpuristettujen kasviöljyjen, kuten oliivi-, jojoba-, auringonkukka- ja kookosöljyjen ominaisuudet ihon suojalipidikalvoa vahvistavina ainesosina on todennettu tieteellisillä tutkimuksilla. (Vaughn ym., 2018.)

Synteettisten raaka-aineiden suurin etu on se, että ne koostuvat yleensä yhdestä tietyistä yhdisteistä. Laatu voidaan määritellä ja tarkistaa yksinkertaisesti raaka-aineen puhtautta tarkastelemalla. Ei ole lainkaan yllättävää, että lapsille suunnattu ihonhoitotuote koostuu pääasiassa yhdestä aineosasta, kuten puhtaasta mineraaliöljystä. Tällöin esimerkiksi vauvan hierontaöljyn puhtaudesta voidaan olla varmoja. (Vollhardt, 2000.)

Luonnolliset raaka-aineet puolestaan ovat monimutkaisia sekoituksia, joiden puhtaus vaihtelee sen mukaan mihin aikaan vuodesta sato on kerätty, sekä paikasta, jossa kyseinen kasvi on kasvanut. Nämä raaka-aineiden puhtautta koskevat vaihtelut ovat olleet aiemmin syynä siihen, ettei luonnollisia ainesosia olla suosittu lapsille suunnatuissa ihonhoitotuotteissa. Kasviraaka-aineen laatua voivat heikentää muun muassa epäpuhtaudet, kuten torjunta-aineet tai muut maatalouden kemikaalit, joita saattaa päätyä lopputuotteeseen. (Vollhardt, 2000.)

Kuluttajien muuttuneet ostostavat ja arvot ovat kuitenkin muuttaneet markkinoita siihen suuntaan, että myös lapsille on alettu kehittää enemmän luonnollisia ja luomulaatuisia vaihtoehtoja. Luonnonkosmetiikan kysyntä kasvoi aluksi aikuisten tuotteiden keskuudessa, mutta nykyään useat kuluttajat haluavat suosia luonnon ainesosia myös lastensa ihonhoitotuotteissa. Tiede on kehittynyt vuosien aikana paljon - luonnon raaka-aineista on opittu paljon lisää, sekä voitu kehittää niistäkin luotettavia. Nykyään monimutkaisia ainesosia pystytään tutkimaan tarkasti, ja eristämään niistä haluttuja osia, esimerkiksi uuttamalla. Lopputuotteisiin ei päädy enää aiemmin mainittuja epäpuhtauksia, sillä kasviraaka-aineita tarkasti analysoimalla pystytään valitsemaan tuotteisiin ainoastaan kriteerit täyttäviä ainesosia. (Vollhardt, 2000.)

5 Tuotteiden verkkokauppavalikoimat

Tässä kappaleessa on tutkittu kymmenen eri jälleenmyyjän verkkokauppojen baby-tuotevalikoimaa tämän opinnäytetyön kirjoitushetkellä. Lapsille on tänä päivänä tarjolla hyvä valikoima erilaisia ja eri hintaluokissa olevia tuotteita, marketeissa myytävistä aina ylelliseen luonnonkosmetiikkaan. Tämän kappaleen tarkoituksena on luoda kokonaiskuvaa tuotteiden saatavuudesta suomalaisissa verkkokaupoissa.

5.1 Taustaa

Verkkokauppojen suosio kosmetiikan myyntikanavana on lisääntynyt vuosi vuodelta. Teknokemian Yhdistys ry:n tekemän Kosmetiikkaa verkosta -kuluttajakyselyn mukaan suomalaisista yli 40 prosenttia ostaa ainakin osan käyttämästään kosmetiikasta verkosta, ja naisista jopa puolet. Suurimpia syitä verkko-ostamisen suosioon ovat helppous, hinta sekä vaihtoehdot ja niiden vertailu. Vuonna 2018 ihonhoitotuotteiden myynti oli kasvanut kaikissa jakelukanavissa, ja kyselyn mukaan se onkin yleisin tuoteryhmä, jota verkosta ostetaan. (Teknokemian Yhdistys 2019.)

Tähän vertailuun on otettu mukaan mahdollisimman erilaisia jakelukanavia, jotta saataisiin monipuolista kuvaa valikoimista. Kartoituksen mukaan lapsille suunnattuja tuotesarjoja löytyy kaikilta näiltä jälleenmyyjiltä, osalla on kuitenkin laajempi valikoima kuin toisilla. Koska opinnäytetyö käsittelee erityisesti hoitovoiteita, tässä on otettu huomioon tuotesarjat, joihin kuuluu vähintään yksi iholle jätettävä voide tai öljy. Osalla sarjoista on lisäksi myynnissä muitakin lasten tuotteita, esimerkiksi suihkugeelejä ja kylpyaineita, mutta näitä ei ole huomioitu eri käyttötarkoituksen vuoksi.

Mukaan valikoituivat Sokoksen ja Stockmannin tavaratalojen, Prisman ja K-Citymarketin, Yliopiston apteekin, Apteekkishop.fi:n, Nettiapteen, ekokauppa Ruohonjuuren, Jolien sekä Kicksin verkkokaupat. Apteekkien verkkokaupat löytyvät lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean ylläpitämästä lääkelain 52 b §:n 3 momentin mukaisesta luettelosta. (Fimea, 2019.)

5.2 Selvityksen tulokset

Eniten vauvojen ja lasten ihonhoitotuotteita löytyi Prisman Foodie -verkkokaupasta, jossa oli saatavilla jopa seitsemän eri tuotesarjan tuotteita. Valikoimassa oli kosteuttavia ihonhoitovoiteita sekä sinkkivoiteita jopa neljältä eri valmistajalta. Hoitoöljyjä iholle löytyi kolme erilaista, lisäksi yksi päänahalle ja hiuksille tarkoitettu öljy. Yhdeltä valmistajalta löytyi vielä

suojaava lanoliinivoide. Suurin osa tuotteista oli synteettistä kosmetiikkaa, sertifioitua luonnonkosmetiikkaa oli yksi sinkkivoide. (Foodie, 2019.)

Kahden suuren marketin vertailussa Prismassa oli siis enemmän lasten ihonhoitotuotteita, kuin Citymarketin K-ruoka -verkkokaupassa, josta löytyi vain kolme tuotesarjaa. Hoitovoiteita löytyi kuitenkin useita erilaisia; yhdeltä valmistajalta perusvoide, kosteusvoide ja sinkkivoide, kahdelta muulta hoitovoide sekä sinkkivoide. Kaikilta valmistajilta löytyi lisäksi ihonhoitoöljy. Kaikki baby-tuotteet olivat synteettistä kosmetiikkaa, verkkokaupasta ei löytynyt lainkaan luonnonkosmetiikkaa lapsille. (K-ruoka, 2019.)

Tavaratalojen valikoimissa yllätti se, että Sokoksen verkkokaupasta löytyi ainoastaan yksi vauvoille ja lapsille suunnattu ihonhoitosarja. Kyseinen sarja on sertifioitua luonnonkosmetiikkaa, ja siihen kuuluvat kosteusemulsio, vartalovoide, ulkoiluvoide, vauvaöljy sekä sinkkivoide. (Sokos 2019.)

Stockmannin verkkokaupassa oli sen sijaan neljän eri kosmetiikkasarjan ihonhoitotuotteita lapsille. Valikoimassa oli kaksi hoitovoidetta kahdelta eri valmistajalta, sekä yksi vartaloemulsio. Hoitoöljyjä puolestaan oli neljää erilaista. Erikoisuutena valikoimassa oli vauvojen ja lasten huulivoide. Stockmannilla kaksi sarjoista oli synteettistä ja kaksi luonnonkosmetiikkaa. (Stockmann 2019.)

Ekokaupoista valitsin ekomarket Ruohonjuuren verkkokaupan valikoiman, joka oli melko laaja. Ruohonjuuren kosmetiikkavalikoimaan kuuluu ainoastaan sertifioitu luonnonkosmetiikka. Hoitovoiteita löytyi neljää erilaista kolmelta eri sarjalta, sekä lisäksi yksi monitoimisalva. Lisäksi valikoimasta löytyy kolme kasvovoidetta, kaksi sinkkivoidetta, vartaloemulsio sekä ulkoiluvoide. Yhdellä sarjoista on kaksi erillistä lasten sarjaa, josta toinen on tarkoitettu erityisesti atooppiselle iholle. Näiden lisäksi löytyi yksi ihonhoitoöljy. Ruohonjuuri myy lisäksi useita koko perheelle sopivia ihonhoitotuotteita, jotka sopivat käytettäväksi vauvaiästä alkaen. (Ruohonjuuri -verkkokauppa 2019.)

Vertailussa mukana oli myös eksklusiivista luonnonkosmetiikkaa tarjoavan Jolien verkkokauppa, josta on kasvanut merkittävä selektiivisen luonnonkosmetiikan myyntikanava viime vuosina. Joliessa on tällä hetkellä neljä lapsille suunnattua tuotesarjaa, joista yksi on äideille ja vauvoille suunnattu ylellinen ihonhoitosarja. Sarjasta löytyy kuiville ihoalueille ja vaipaihottumaan tarkoitettu tehovoide, hierontaöljy sekä vartaloemulsio. Lisäksi muilta sarjoilta löytyy vielä sinkkivoide, kaksi hoitovoidetta, hoitoöljy, vartalovoide sekä kasvovoide. (Jolie webshop 2019.)

Kosmetiikan erikoisliike Kicks:in verkkokaupassa on myynnissä lapsille suunnattuja tuotteita yhdeltä sarjalta, johon kuului ravitseva hoitovoide sekä suojaava balsmi. Kyseessä on synteettisen kosmetiikan tuotesarja, jonka tuotteissa käytetään myös luonnon raaka-aineita. (Kicks - verkkokauppa 2019.)

Myös apteekkien valikoimista löytyy erikseen lapsille suunnattuja ihonhoitosarjoja. Kummankin vertailuun päätyneen apteekin valikoimat olivat hyvin lähellä toisiaan. Nettiapteekki.fi on vantaalaisen Simonkylän Uuden Apteekin ylläpitämä verkkokauppa. Tuotesarjoja on yhteensä viisi, joista yksi on luonnonkosmetiikkaa. Kosteuttavia hoitovoiteita löytyi kahdelta eri sarjalta, yksi sinkki- ja yksi suojavaoide, sekä erityisesti ihottumasta kärsivälle iholle tarkoitettu ekseemavoide. Erikoisuutena oli myös vaippaihottuman hoitoon tarkoitettu spraytuote. Lisäksi vaippaihottumalle löytyi yksi voide sekä rasvamainen talkki. Hoitoöljyjä löytyi kolmea erilaista; yksi oli tarkoitettu kylpyyn ja hierontaan, yksi rauhoittamaan ennen nukkumaanmenoa ja yksi oli erityisen suojaava kuivan ihon hoitoon. (Nettiapteekki 2019.)

Apteekkishop.fi on helsinkiläisen Itäkeskuksen Apteekin verkkokauppa, josta lasten ihonhoitotuotteita löytyi neljältä sarjalta. Näistä kolme oli synteettistä kosmetiikkaa ja yksi luonnonkosmetiikkaa. Valikoimissa oli samoja tuotteita kuin Nettiapteekki.fi:ssä, ainoastaan sinkkivoide puuttui, mutta lisänä oli suojaava lanoliinivoide. (ApteekkiShop 2019.)

Yliopiston apteekin verkkokaupassa oli niin ikään viisi eri tuotesarjaa, ja suurin osa tuotteista oli samoja muiden apteekkien kanssa. Ainoastaan yhdellä sarjalla oli useampi kuin yksi iholle jätettävä tuote; näitä olivat ekseemavoide, kosteuttava voide, vaippaihottumaspray sekä ihonhoitoöljy. Muilta sarjoilta löytyi sinkkivoide, rasvataalkki, vaippaihottumavoide sekä lanoliinivoide. (Yliopiston apteekki 2019.)

Huomionarvoista oli, ettei lapsille suunnattuja tuotteita useimmasta verkkokaupasta löytänyt helposti. Kaupoista ei löytynyt kategoriaa lasten ihonhoidolle, esimerkiksi ”lasten ihonhoito” tai ”vauvat ja lapset”. Tuotteita täytyi etsiä useilla eri hakusanoilla, jotta kaikki lapsille suunnatut ihonhoitotuotteet löytyivät. Kartoitukseen meni tämän vuoksi enemmän aikaa, kuin jos tuotteet olisivat löytyneet kätevästi oman otsikon alta. Poikkeuksena Prisman Foodie, Jolie sekä Ruohonjuuri, joista lasten tuotteet löytyivät helposti oman tuotekategoriansa alta. Kun verkkokauppa-asiakas etsii lapselleen ihonhoitotuotetta, hänellä saattaa jäädä useampi vaihtoehto huomaamatta, mikäli kaikki tuotteet eivät löydy saman otsikon alta. Jälleensmyyjien olisi hyvä huomioida tämä, sillä helppo löydettävyyys on tuotteen myynnin kannalta ensiarvoisen tärkeää.

6 Tutkimus: Vanhempien kokemukset ja tarpeet tuotteisiin liittyen

Opinnäytetyön tutkimus on toteutettu kvalitatiivisena, eli laadullisena tutkimuksena käyttäen puolistrukturoitua haastattelua. Tutkimustulokset on analysoitu käyttäen sisällönanalyysimenetelmää. Tavoitteena on selvittää haastateltavien tietämystä vauvoille ja lapsille suunnatuista ihonhoitotuotteista, tiedonhakukanavista, tarpeista, tiedon saatavuudesta sekä millä perusteella he valitsevat lapselleen ihonhoitotuotteen.

6.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa, kun tutkittavasta ilmiöstä ei ole aiempaa tietoa tai tutkimuksia. Tutkittavia haastatteleamalla saadaan tämän kyseisen joukon henkilökohtaista näkökulmaa asiaan. Tavoitteena on ymmärtää ilmiötä kokonaisvaltaisesti ja syvällisesti, jolloin sen monipuolinen kuvailu mahdollistuu. Kvalitatiivinen tutkimus eroaa kvantitatiivisesta siten, että se ei pyri yleistykseen: tutkimustulokset pätevät vain kohdetapauksessa. Yleistämistä tärkeämpää on tutkimuksen kannalta oikeiden henkilöiden valinta. Kun tutkimuskohteena on yksittäinen haastateltavien joukko, pyritään heidän ajatuksiensa saamaan irti mahdollisimman paljon. Tutkimuksella halutaan tarjota uusi tapa ymmärtää ilmiötä haastateltavien kokemusten ja näkemysten avulla. (Kananen 2017, 35-36.)

Kvalitatiivinen tutkimus suoritetaan haastatteleamalla tai havainnoimalla suoraan tutkittavia henkilöitä, ja aineistoa kerätään niin kauan, kunnes tutkimusongelma ratkeaa. Ilmiötä koskevista asioista keskustellaan niin, että haastateltava saa kertoa vapaasti aiheesta. Haastattelua voidaan myös jatkaa myöhemmin, mikäli aineiston analyysin jälkeen ilmenee uusia kysymyksiä (Kananen 2017, 131-133). Puolistrukturoidussa haastattelussa käytetään valmiita haastattelukysymyksiä, joiden pohjalta keskustelua käydään.

6.2 Tutkimuksen tarkoitus ja toteutus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää 1-5-vuotiaiden lasten vanhempien tietämystä vauvoille ja lapsille suunnatuista ihonhoitotuotteista, tiedonhakukanavista, tarpeista, tiedon saatavuudesta sekä millä perusteella he valitsevat lapselleen ihonhoitotuotteen.

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä on käytetty henkilökohtaista, puolistrukturoitua haastattelua. Tutkimusmenetelmä antaa tarkempaa ja yksityiskohtaisempaa tietoa tutkittavien henkilöiden valintojen taustoista ja tuotetietämyksestä. Haastattelun apuna on käytetty tutkimuslomaketta (liite 1), jonka pohjalta keskustelua on käyty. Avoimesti keskustelemalla tutkittavat pystyivät kertomaan monipuolisesti näkemyksiään ja kokemuksiaan ilmiöön liittyen.

Kokemukseni mukaan vauvojen ja lasten ihoa hoidetaan hoitovoiteilla ja -öljyillä melkein päinoastaan silloin, kun jotakin iho-ongelmia ilmenee. Tällöin vanhemmat kallistuvat usein apteekin puoleen, jolloin hoidoksi suositellaan perusvoiteita, sekä vaikeammissa iho-ongelmissa lääkevoiteita. Suomen markkinoilla myydään erikseen vauvoille ja lapsille markkinoituja ihonhoitotuotteita: muun muassa hoitovoiteita, öljyjä ja vaippaihottumaan tarkoitettuja tuotteita. Tuotevalikoimaa löytyy niin apteekkeista, marketeista, tavarataloista kuin kosmetiikan ja hyvinvoinnin erikoisliikkeistä, sekä verkkokaupoista.

Tutkimusongelmia ovatkin, missä tilanteessa valitaan vauvoille ja lapsille markkinoitu ja kehitetty baby-tuote apteekin perusvoiteen sijasta, ja tiedetäänkö tästä tuoteryhmästä ylipää-tään. Onko tälle tuoteryhmälle kysyntää? Tutkimusongelmana oli myös tiedonhaku; mistä vanhemmat hankkivat tietoa lapsille sopivista tuotteista? Heidän kokemuksiaan ja toiveitaan tuotteisiin liittyen haluttiin myös selvittää. Haastatteluissa on lisäksi pohdittu pienten lasten ihonhoitoa yleisesti, sekä luotettavan tiedon hankinnan haasteita ja toisaalta helppoutta nykypäivänä.

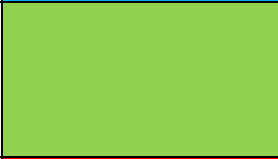
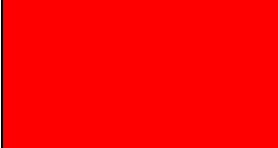
Haastattelut toteutettiin vantaalaisessa perhekerhossa sattumanvaraisesti valituille henkilöille, joilla oli haastatteluhetkellä 1-5 vuotiaita lapsia. Jokaisella tutkimukseen osallistuvalla tuli olla alle 2-vuotias lapsi, jotta tutkimukseen saatiin tuoretta näkökulmaa pienen lapsen ihonhoitoon liittyvistä teemoista, sekä vanhemman tämänhetkisestä tuotetuntemuksesta. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista, mikäli kyseiset kriteerit täyttyivät. Haastateltavia oli lopulta yhteensä kuusi. Heiltä pyydettiin lupa haastattelujen nauhoitukseen sekä tutkimustulosten julkaisemiseen opinnäytetyössä. Haastattelussa oli käytössä valmiit haastattelukysymykset (liite 1), joiden pohjalta keskustelua käytiin.

Analysointimenetelmänä on käytetty sisällönanalyysia, joka on laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä. Sen avulla voidaan analysoida kuultua, nähtyä ja kirjoitettua materiaalia laajana teoreettisena kehyksenä. Analysoinnin apuna käytetään sisällön luokittelua ja teemoittelua, jolloin saadaan selkeä ja yhtenäinen kuva sisällöstä. Tällöin on helpompi tehdä johtopäätöksiä ja tulkita tuloksia. (Tampereen Yliopisto, 2020).

6.3 Tutkimustulokset

Saadut vastaukset analysoitiin ja luokiteltiin. Haastateltavien vastaukset ryhmiteltiin tauluk-koon, ja näin pyrittiin tunnistamaan eri teemoja koskevat kommentit. Haastateltavien kommentit luokiteltiin käyttäen värikoodeja visuaalisuuden parantamiseksi ja analyysin helpottamiseksi. Värikoodien tulkinnasta voi nähdä esimerkin kaaviosta 1 (Kaavio 1: Vastauksien

luokittelu värikoodien avulla), jossa on menetelmän avulla tunnistettu kolme eri tuotetyyp-
piä koskevat vastaukset.

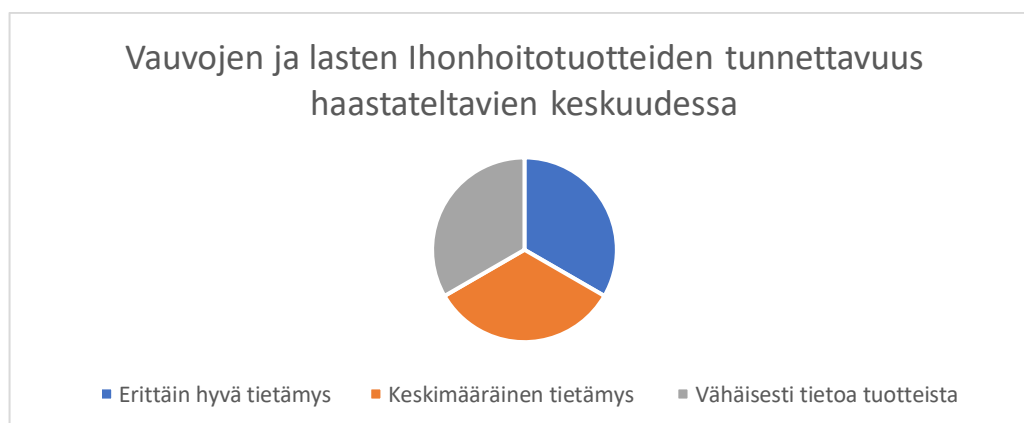
Luokka	Luokan kuvaus	Väri
Markettien baby-tuotteet	Tyypillisesti marketeissa ja tavarataloissa myytävä pienten lasten päivittäiskosmetiikka	
Luonnonkosmetiikka	Tyypillisesti erikoisliikkeissä ja erityisesti verkossa myytävä pienten lasten luonnonkosmetiikka.	
Apteekkituotteet	Apteeekeissa myytävät lapsille soveltuvat ihonhoitotuotteet, kuten kaikille ikäryhmille soveltuvat perusvoiteet	

Kaavio 1: Vastauksien luokittelu värikoodien avulla

Seuraavaksi olen esitellyt tutkimustulokset haastattelukysymys kerrallaan käyttäen sisäl-
lönanalyysimenetelmää.

1. Miten tuttuja vauvoille ja lapsille suunnatut ihonhoitovoiteet sinulle ovat?

Ensimmäisenä teemana haastattelussa oli tutkittavien yleinen tietämys vauvojen ja lasten ihonhoitotuotteiden olemassaolosta sekä heidän mielikuvansa tuoteryhmän tuotteista. Kaikki haastateltavat tiesivät vähintään yhden lapsille suunnatun ihonhoitosarjan, ja jokaiselle ihonhoitotuotteet olivat tulleet ainakin osittain tutuksi vauva- tai taaperoaikana. Kaikille vastaajille yhteistä oli, että he olivat kiinnostuneita erilaisista lapsille sopivista ihonhoitotuotteista. Yleisesti vastaukset jakoutuivat tasaisesti vastaajien kesken eikä yksikään osa-alue näyttänyt erikseen poikkeavana.

Kaavio 2 - Vauvojen ja lasten ihonhoitotuotteiden tunnettavuus

Erittäin hyvä tietämys	Keskimääräinen tietämys	Vähäinen tietämys
<ul style="list-style-type: none"> - ”Tuttuja ovat esimerkiksi luonnonkosmetiikasta Urtekram-sinkkivoide, vauvaöljyt sekä Natusan Baby -tuotteet.” - ”Luonnonkosmetiikan baby-voiteet ovat tuttuimpia, mutta tiedän myös paljon muita.” 	<ul style="list-style-type: none"> - ”Jotkut ovat tuttuja, esim. Natusan sekä osa luonnonkosmetiikan valikoimista” - ”Liberon baby-sarja sekä jotkut markettin ja apteekin tuotteet ovat tuttuja.” 	<ul style="list-style-type: none"> - ”En ole juurikaan käyttänyt, paitsi markettin vauvaöljyä kylpyveteen.” - ”Sain Liberolta näytepaketin raskausaikana, jossa oli ainakin vauvaöljyä.”

2. Mistä olet hankkinut tai saanut tietoa lapsille sopivista ihonhoitovoiteista?

Haastattelu jatkui tiedonhakuun liittyvillä kysymyksillä. Haastateltavat saivat kertoa mistä he hankkivat tai saavat tietoa lapsille sopivista ihonhoitovoiteista. Eniten tietoa haettiin internetistä ja sosiaalisesta mediasta, mutta tämä ei merkittävästi eronnut ystäviltä, lääkäriltä ja apteekista haettavista lähteistä. Lääkäri ja apteekki olivat ensimmäiset tahot, joista tietoa oli lähdetty pienen vauvan kohdalla hakemaan. Vauvan ihon kuivuus ja varsinkin atooppiset oireet koettiin asiaksi, johon haluttiin lääkärin mielipide sekä hoitosuositukset. Lievemmän kuivuuden ollessa kyseessä käännyttiin ensimmäiseksi apteekin tai neuvolan puoleen. Mielenkiintoista oli, että kaikille yhteinen neuvola oli vähiten edustettuna tiedonhakukanavana, vaikka kaikki lapsiperheet käyttävät sitä säännöllisesti arjessaan muissa asioissa.

Osa haastateltavista käytti omassa ihonhoidossaan luonnonkosmetiikkaa, ja oli sitä kautta alkanut etsiä tietoa myös lapsille sopivasta luonnonkosmetiikasta. He luottivat tällä hetkellä itse hankittuun tai ystäviltä saatuun tietoon enemmän kuin apteekista tai lääkäriltä saatuun. Syyksi mainittiin neuvojen yksipuolisuus ja kyseisten tahojen tietämättömyys vaihtoehdoista. Neuvolan ohjeistukset koettiin myös hieman vanhanaikaisiksi. Terveystieteiden ja apteekin henkilökunnan toivottiin perehtyvän ja ottavan kantaa muihinkin tuoteryhmiin kuin perusvoiteisiin, kuten esimerkiksi luonnonkosmetiikan vaihtoehtoihin. Tätä toivoivat erityisesti ne haastateltavat, jotka eivät olleet saaneet perusvoiteista ihonhoidollista hyötyä. Muuten terveydenhuollon neuvoihin luotettiin, mutta lisäksi oli kokeiltu myös baby-kategorian tuotteita.

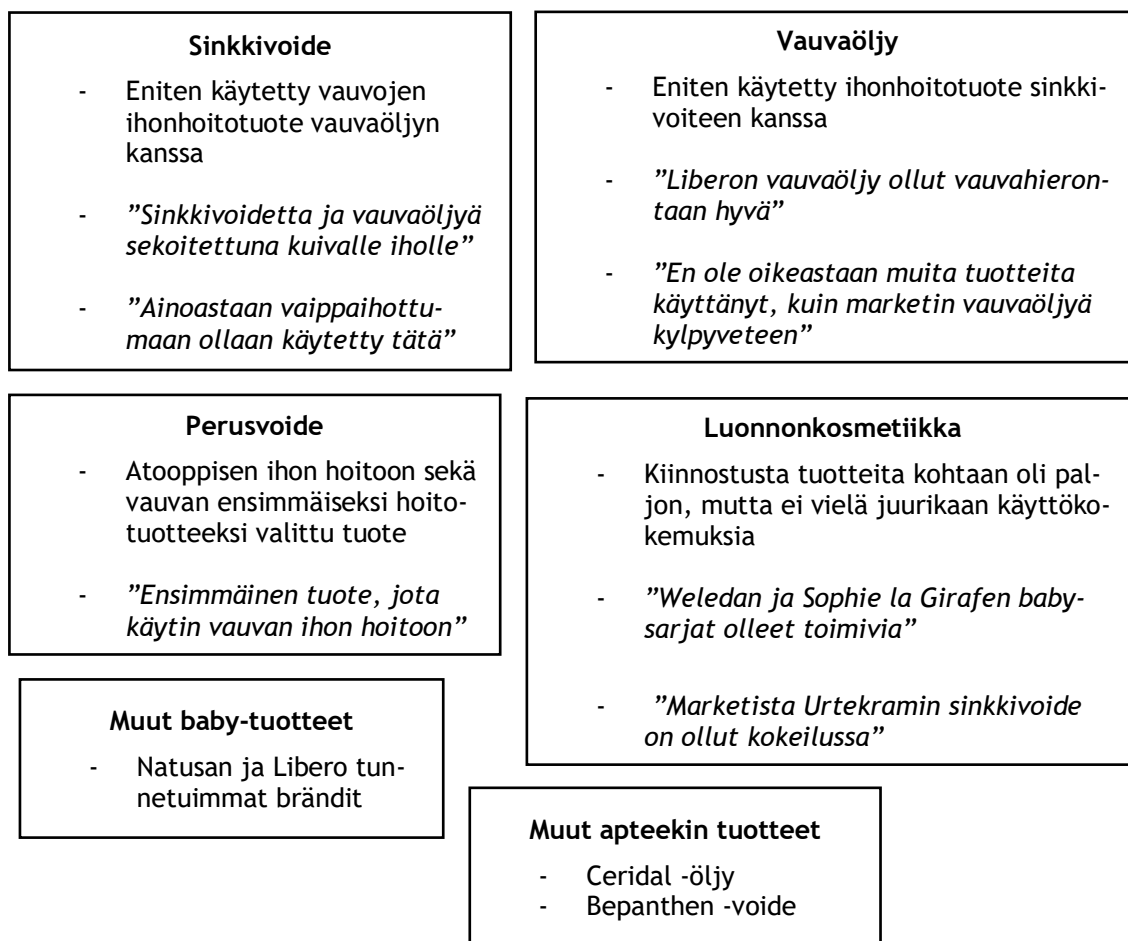
3. Minkälaisia hoitovoiteita olet käyttänyt lapsesi ihon hoidossa?

Seuraavaksi tutkittavat saivat kertoa, millaisia lapsille tarkoitettuja hoitovoiteita he olivat käyttäneet. Lisäksi he puhuivat kokemuksistaan koskien käyttämiään tuotteita, ja olivatko ne vastanneet heidän tarpeitaan. Kaikki haastateltavat olivat käyttäneet lapsensa ihonhoidossa yhtä tai useampaa apteekin perusvoidetta. Lisäksi haastateltavat olivat käyttäneet vauvoille tarkoitettua sinkkivoidetta erityisesti vaippaihottuman hoitoon, sekä vauvaöljyä kylpyyn tai hierontaan. Niin sanottuja baby-voiteita oli suurin osa ainakin kokeillut joskus. Useampi oli aikonut kokeilla luonnonkosmetiikan baby -tuotteita lähiaikoina. Selvästi enemmän erilaisia hoitovoiteita olivat kokeilleet ne, joiden lapsilla oli atooppisia iho-oireita. Vauvoille suunnat-tuja tuotteita oli käytetty apteekin perusvoiteiden rinnalla, tai näitä oli käytetty vaihdellen.

Atooppisesta ihottumasta kärsivien lasten vanhemmat joutuivat käyttämään enemmän luo-vuutta sopivien tuoteyhdistelmien löytämiseen, sekä vaihtelevaan tuotetyyppiä iho-oireiden ja vuodenaikojen mukaan. Baby-kategorian tuotteita kokeilleet atoopikkojen vanhemmat tur-vautuivat reseptillä saataviin voiteisiin ihottuman ollessa pahimmillaan. Baby-tuotteiden

toimivuuteen oltiin tyytyväisiä silloin, kun atooppisia iho-oireita ei ollut ilmennyt. Tämä toki selittyi sillä, ettei atopiaan ole parantavaa hoitokeinoa, jolloin ulkoiset voiteet ylipäättään tuovat vain helpotusta oireisiin. Lievempään ihon kuivuuteen toimivia olivat olleet vauvaöljyt, sinkkivoiteet sekä luonnonkosmetiikan baby-tuotteet.

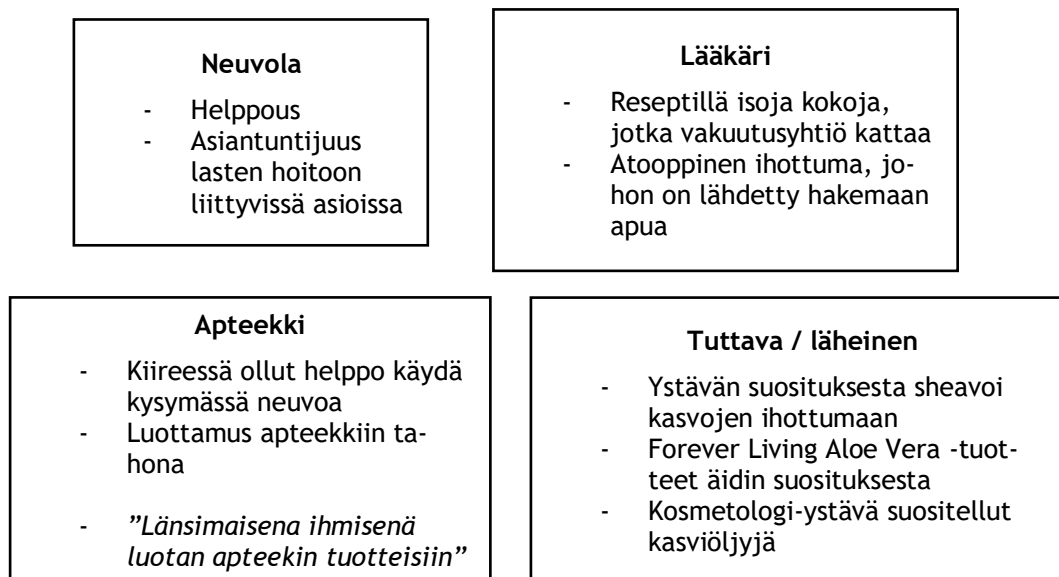
Eniten käytetty lapsille suunnattu tuotetyyppi oli vaippaihottumaan tarkoitettu sinkkivoide. Vähiten käytössä olivat olleet baby-sarjojen muut hoitovoiteet, sekä apteekin muut tuotteet.

4. Mikäli olet käyttänyt lapsesi ihonhoidossa jonkin muun tuoteryhmän voiteita, millä perusteella olet valinnut kyseiset tuotteet?

Seuraavaksi perehdyttiin tutkittavien kokemuksiin muiden tuoteryhmien käytöstä lasten ihonhoidossa. Suurimmaksi perusteeksi tuotevalintaan nousi lääkärin "määräys", eli apteekin perusvoide oli tullut tätä kautta käyttöön. Yhtenä tärkeänä näkökulmana ilmeni taloudellisuus: lääkärin reseptillä saa litrahinnaltaan edullisia ja isokokoisia perusvoiteita. Lisäksi ainoastaan lääkärin määräämistä apteekin voiteista saa vakuutusyhtiöltä korvauksen. Tämä on tärkeä seikka atooppisesta ihottumasta kärsivien lasten perheissä, kun voidetta kuluu helposti suuria

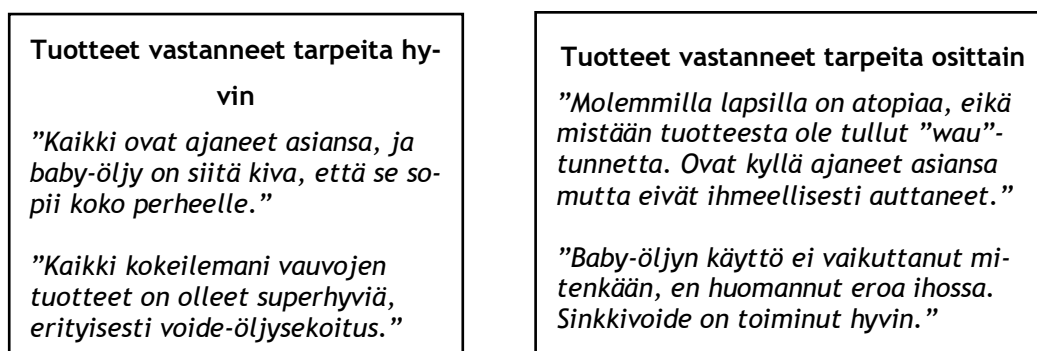
määriä lyhyessä ajassa. Lääkäri ja apteekki koettiin luotettaviksi ja ensisijaisiksi tahoiksi lapsen ihonhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Erään haastateltavan kommentti: "Länsimaalaisena ihmisenä luotan apteekin tuotteisiin" kuvastaa osittain apteekin merkityksellistä asemaa suomalaisen kuluttajan mielessä.

Saatujen vastauksien perusteella oli mielenkiintoista huomata, että vastaajat turvautuivat herkästi lääkärin apuun iho-ongelmissa, mutta samaan aikaan lääkäri oli mainituista lähteistä taho, joka suositteli muuta, kuin lapsille suunnattuja erityistuotteita. Yleisesti voidaan myös nähdä, että haastateltavat luottivat herkästi läheisten ihmisten neuvoihin, mutta näiltä saadut neuvot eivät kuitenkaan ohjanneet valintaa erityistuotteiden luokse.

5. Mikäli olet käyttänyt lapsille suunnattuja hoitovoiteita, ovatko ne vastanneet tarpeitanne? Jos eivät, niin miksi?

Haastattelusta kävi ilmi, että ne lapsille suunnatut tuotteet, joita oli käytetty, olivat vastanneet hyvin tai ainakin osittain haastateltavien odotuksia ja tarpeita.

Kaavio 3 - Tarpeiden täytyminen

6. Koetko lapsen ihon tarpeisiin sopivan hoitovoiteen valinnan helpoksi? Onko luotettavaa tietoa ja sopivia tuotteita helposti saatavilla?

Seuraavaksi haastateltavat kertoivat kokemuksiaan lapsen tarpeisiin sopivan hoitovoiteen valinnan vaikeudesta tai helppoudesta. Luotettavasta tiedon saannista aiheeseen liittyen toivottiin mielipiteitä, sekä sopivien tuotteiden saatavuudesta tutkittavien näkökulmasta. Hoitovoiteen valinta oli tähän asti ollut haastateltaville melko helppoa, ja sopivia tuotteita oli tarjolla runsaasti ja riittävästi. Toisaalta valinnan vaikeutta saattoi joskus lisätä liallinen määrä erilaisia vaihtoehtoja. Tietoa sen sijaan ei ollut yhtä helppo löytää, tai sitä oli saatavilla niin paljon, että sen luotettavuudesta oli hankala saada varmuutta. Joka tapauksessa voidaan vastausten perusteella nähdä ja tulkita, että vastaajien keskuudessa ovat lapsille suunnatut tuotteet täyttäneet heidän tarpeensa vähintään tyydyttävästi ja pääosassa erityisen hyvin. Tämän perusteella voidaan päätellä, että erityistuotteita kannattaa käyttää, kun on kyse lapsista erityisryhmänä.

Iholle levitettävien tuotteiden turvallisuudesta keskusteltaessa ilmeni, että Suomessa myytäviä tuotteita pidettiin yleisesti melko turvallisina. Apteekkia myyntikanavana ja farmaseuttien ammattitaitoa pidettiin tuoteturvallisuuden takeena, samoin kuin muiden ihonhoidon ammattilaisten suosituksia. Osaa haastateltavista kosmetiikan turvallisuus oli alkanut mietityttää raskauden ja lapsen saannin myötä, eikä sitä pidetty enää itsestäänselvyytenä. Itse hankittu tieto hämmensi myös, koska oli vaikeaa tietää varmasti, mikä on totuus tuotteiden turvallisuudesta. Lasten tuotteilta toivottiin puhtautta, mutta täyttä varmuutta tuotteiden

“myrkyttömyydestä” ei aina ollut. Ekosertifioitu luonnonkosmetiikka sekä apteekin tuotteet nousivat haastatteluissa eniten esille, kun pohdittiin turvallisia vaihtoehtoja pienen lapsen iholle.

Tuotteiden valinnan vaativuus sekä luotettavan tiedon ja tuotteiden saatavuus jakoi vastaajien mielipiteitä ja tämän osalta kuvasin työssä vastaukset positiivisten ja negatiivisten kokemusten perusteella. Valinnan vaativuus koettiin pienenä, kun suosittelijana oli terveydenhuollon ammattilainen ja erityisesti tähän luotettiin vahvasti, kun puntaroitiin tiedon luotettavuutta. Negatiivisissa kommentissa korostui valikoiman suuruus suhteessa saatavaan tietoon, ja yleisesti nähtiin hankalana tuotteista tarjottava tieto ja sen luotettavuus.

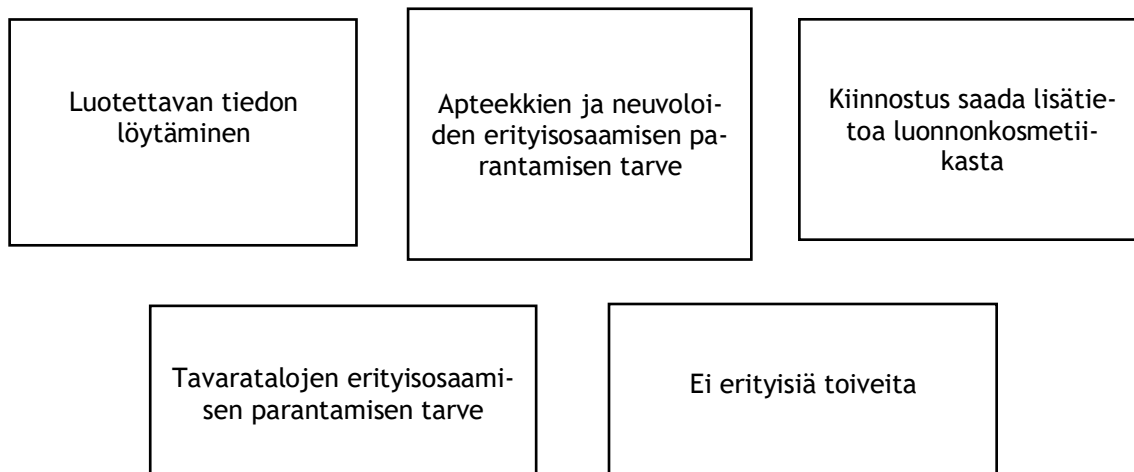
Kysymyksen tyyppi	Tuotteen valinnan vaativuus	Tiedon ja tuotteiden saatavuus
Kysymys	Koetko lapsen ihon tarpeisiin sopivan hoitovoiteen valinnan helpoksi?	Onko luotettavaa tietoa ja sopivia tuotteita helposti saatavilla?
Positiiviset vastaukset	”Kyllä koen, koska meille suositellut tuotteet ovat sopineet lapsille.”	”Tietoa on saanut aina helposti, esimerkiksi neuvolalääkäriltä.”
	”On ollut helppoa, kun lääkäri on määrännyt, ei ole tullut mieleen itse etsiä.”	”Kyllä, olen luottanut lääkärin antamaan ohjeistukseen.”
	”Koen että on ollut helppoa, koska on ollut hyvä tuuri ja tuotteista on ollut apua. Kun ei ole pahaa atopiaa tms., niin kaikki tuotteet ovat toimineet.”	”Kyllä on. Jokainen valitsee oman suuntautumisen, jollekin sopii apteekin voiteet, toiselle luonnonkosmetiikka jne.”
Negatiiviset vastaukset	”En, koska valikoimaa on niin paljon saatavilla.”	”Tiedonsaanti luotettavilta tahoilta, kuten lääkäreiltä ja neuvoloilta on yksipuolista. Ei kaikille ja kaikkiin vaipeihin voi aina vaan suositella apteekin perusvoiteita.”
	”Toimivan tuotteen löytäminen atooppiselle iholle on vaikeaa, vaikka valikoimaa on paljon.”	”Väiillä tuntuu, ettei saa tarpeeksi tietoa, tai ei tiedä keneltä saisi luotettavaa tietoa. Neuvolan tiedot tuntuvat vanhanaikaisilta.”
	”En koe saavani luotettavaa tietoa. Apteekissa suositellaan aina samaa kaikille, oli sitten kyseessä 2-vuotias tai 50-vuotias asiakas.”	

Kaavio 4 - Valinnan vaativuus sekä tiedon luotettavuus ja saatavuus

7. Kerro vapaasti toiveistasi vauvojen ja lasten ihonhoitotuotteisiin liittyen.

Lopuksi haastateltavat saivat vapaasti kertoa mitä tahansa toiveita ilmiöön liittyen. Luotettavan tiedon saanti nousi yhdeksi tärkeimmistä toiveista. Nykyään tietoa on niin paljon saatavilla, että sitä on hankala suodattaa. Lääkäreille, apteekkeille ja neuvoloille toivottiin

lisäkoulutusta ihonhoitoon liittyen. Osa haastateltavista koki terveydenhuollon neuvot yksipuolisina; enemmän toivottiin yksilöllistä ihonhoidon ohjausta ja vaihtoehtoja perinteiselle perusvoiteelle. Tavaratalojen myyjille toivottiin myös lisäperehdytystä vauvojen ja lasten ihonhoidon kysymyksiin.

6.4 Päätelmät

Tutkimustulosten perusteella terveydenhuollon ammattilaiset suosittelevat vauvan ja lapsen iholle apteekin perusvoiteita, kuten Csonka & Junttila (2013, 67-69) kirjoittavat. Näin myös niissä tapauksissa, kun iholla ei välttämättä ole atooppisia iho-oireita, vaan normaalia ihon kuivuutta. Atooppiset iho-oireet olivat yleisiä haastateltavien lapsilla, joka tukee käsitystä ongelman yleisyydestä ja sen alkamisesta varhaislapsuudessa. Haastateltavat kokevat lapsen ihonhoidon terveydelliseksi pulmaksi erityisesti vauva-aikana, jolloin apua haetaan terveydenhuollosta. Morrisin (2008, 103) mukaan vauvan iho ei ole vielä yhtä kehittynyt kuin aikuisella, ja on hyvä, että vanhemmat tiedostavat tämän tuotteita pohtiessaan. Haastateltavat luottivat yleisesti Suomessa myytävien tuotteiden turvallisuuteen. Karinen ym. (2014) mukaan 0-3 -vuotiaille lapsille suunnattujen tuotteiden turvallisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota iholle jätettävien tuotteiden kohdalla.

Luonnonkosmetiikan kysynnän lisääntynyt kasvu näkyy myös haastateltavien mielteissä lapselle sopivaa ihonhoitotuotetta etsiessä, vaikka se ei ollut kyseisen ryhmän ostokäyttäytymiseen vaikuttanut vielä merkittävästi. Kiinnostusta oli siitä huolimatta, että tietoa tuotteista haettiin ensisijaisesti terveydenhuollon tahoilta, jotka eivät suosittele luonnonkosmetiikkaa. Terveydenhuollon neuvot kyseenalaistettiin osin siksi, ettei apteekin voiteita ollut koettu riittävän hoitaviksi. Haastateltavat ovat itse etsineet aktiivisesti tietoa, ja löytäneet toimivia vaihtoehtoja muualta.

Haastateltavat olivat kokeilleet eri myyntikanavissa myytäviä, eri tyyppisiä lasten ihonhoitotuotteita. Tuotteita oli ostettu niin marketista, apteekista kuin erikoisliikkeistäkin. Tulokset ovat linjassa teoriassa esitetyn tuotteiden saatavuuden kanssa; tuotteita hankitaan samoista myyntipaikoista, joita teoriaosuuden saatavuuskartoituksessa on esitetty. Lapsille suunnatut tuotteet olivat ajaneet asiansa pääasiassa hyvin, ja niitä on ollut miellyttävä käyttää, jolloin Danguissen & Songin (2005, 498) esittämät lasten tuotteita koskevat vaatimukset toimivuudesta ja estetiikasta ovat toteutuneet.

Opinnäytetyön idea lähti alun perin siitä, että vauvojen ja pienten lasten ihonhoidosta ei ollut kattavasti monipuolista tietoa saatavilla. Haastateltavat toivoivat enemmän tietoa ja selkeämpiä ohjeistuksia, joten aiheesta on hyödyllistä tehdä tutkimusta ja lisätä luotettavaa tietoa.

Haastattelujen perusteella vauvojen ja lasten ihonhoitotuotteille on kysyntää siitä huolimatta, että kohderyhmälle suositellaan useimmiten apteekin perusvoiteita. Vanhemmat kaipaavat vaihtoehtoja, etenkin silloin kun ihon kuivuus tai atooppiset oireet eivät ole helpottuneet, tai silloin kun halutaan suosia luonnonkosmetiikkaa. Baby-ryhmän ihonhoitotuotteet koetaan turvallisen vaihtoehtona niiden ollessa suunniteltuja erityisesti pienille lapsille ja vauvoille.

Tiedon lisääntyminen muun muassa sosiaalisen median vaikutuksesta lisää vanhempien tietämystä eri vaihtoehtoista, mutta toisaalta antaa epäilyksen aiheita informaation luotettavuudesta. Perinteiset tiedonhakukanavat - lääkäri ja apteekki - koettiin edelleen luotettavina, vaikka tietoa haettiin omatoimisesti myös muualta.

Tehokkaiden mutta tarpeeksi hellävaraisten tuotteiden valintaan tarvittaisiin haastattelujen perusteella yhtenäistä, selkeää ohjeistusta. Vauvojen ja lasten ihonhoidon ollessa kyseessä, ihmiset jakautuvat helposti apteekkikosmetiikan ja luonnonkosmetiikan kannattajiin. Olisi hyvä, jos näiden kahden välillä ei olisi niin suurta vastakkainasettelua, vaan lasten tuotteiden kohdalla molempiin voitaisiin automaattisesti luottaa. Molemmilta tahoilta tulisi lisäksi saada puolueetonta, totuudenmukaista ohjeistusta.

7 Pohdinta

Tässä opinnäytetyössä pyrittiin luomaan kokonaiskuvaa vauvojen ja pienten lasten ihonhoidosta, baby-tuotteiden erityispiirteistä ja valikoimista, sekä selvittää tuoteryhmän tunnettuutta kohderyhmän käyttäjien keskuudessa. Nykypäivän vanhempia selvästi mietityttää lasten, ja erityisesti vauvojen, ihonhoitoon liittyvät kysymykset. Mielipiteitä ja ohjeita on saatavilla runsaasti, mutta tuotteista ja niiden ominaisuuksista ei välttämättä tiedetä kovin paljoa.

Vaikka tässä opinnäytetyössä toteutetun haastattelututkimuksen tuloksia ei voida luotettavasti yleistää, saadaan hankitulla tiedolla luotua ymmärrystä lasten ihonhoitoon liittyvistä haasteista vanhempien näkökulmasta. Tämän opinnäytetyön haasteltavat osallistuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti tietämättä ennalta mistä tutkittavassa aiheessa on kyse, ja he saivat pohtia aihetta vapaasti. Lasten ihonhoitotuotteita jälleenmyyvien tahojen on hyvä tietää, mistä tietoa aiheeseen hankitaan, ja tiedetäänkö baby-tuotesarjojen olemassaolosta ylipäättään. On myös kiintoisaa kuulla haastateltavien motiiveista tuotevalintoihin liittyen, sekä huomata, miten pienen lapsen ihonhoitoa pidetään ennen kaikkea terveydenhoidollisena pulmana. Aihe kaipaisi paljon lisätutkimusta monelta eri kannalta yleisesti luotettavien tutkimustulosten aikaansaamiseksi.

Tutkimus onnistui tavoitteessaan saada yksilökohtaista kokemusperäistä tietoa ilmiöön liittyen, ilman että haastateltavat olisivat etukäteen voineet miettiä mitä kertovat. Haastateltavien kertomuksissa oli yhdistäviä tekijöitä, mutta esiin nousi jokaisen kohdalla jotakin erilaista ja uutta; tämä toi monipuolisuutta aiheen ymmärtämiseen.

Jatkossa baby-tuotteiden käytöstä voitaisiin tehdä laajempaa tutkimusta - kvantitatiivisella tutkimuksella saataisiin yleistettävämpää tietoa isomman joukon ostokäyttäytymisestä. Mielenkiintoista olisi tutkia erikseen apteekkien asiakkaiden ostokäyttäytymistä, sekä farmaseuttien myyntikäyttäytymistä; missä tilanteissa asiakkaalle suositellaan lapselle suunnattuja ihonhoitotuotteita.

Mielenkiintoista olisi myös haastatella apteekkien sekä lasten ihonhoitotuotteita myyvien liikkeiden henkilökuntaa ja selvittää heidän tietämystään kyseisestä tuoteryhmästä. Myös heidän näkemyksiään lasten ihonhoitoon liittyen olisi kiinnostavaa kuulla. Henkilökunnalle voisi myös järjestää koulutuksen, jossa käsiteltäisiin vauvan ihon erityispiirteitä sekä baby-tuotteilta vaadittavia ominaisuuksia.

Kiinnostava tutkimuksen aihe olisi luonnonkosmetiikan toimivuus lasten atooppisten iho-oireiden hoidossa. Mikäli tästä aiheesta saataisiin luotettavia tuloksia, voitaisiin vanhempia ohjeistaa hoitamaan lapsen ihoa tarpeen mukaan myös luonnonkosmetiikan voiteilla ja öljyillä. En näe syytä, miksei luonnonkosmetiikan lapsille suunnattuja tuotteita voisi ottaa osaksi yleisiä ihonhoito-ohjeistuksia.

Lähteet

Painetut lähteet

Boisits, E. & Schwartz, S. 2005. Formulating Infant Skin Care Products. Artikkelikirjassa: Formulating Strategies in Cosmetic Science. 2009. IL, USA: Allured Business Media.

Csonka, P. & Junntila P. 2013. Lapsiperheen allergiaopas. 65-73. Helsinki: Wsoy.

Dangoisse, C. & Song, M., Cosmetic Dermatology in children. Textbook of Cosmetic Dermatology. 3. painos. Lontoo & New York: Taylor & Francis Group.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Morris, D. 2008. Vauva: Ihmeellinen tarina elämän kahdesta ensimmäisestä vuodesta. Suomentanut Ketola, V. Helsinki: Tammi.

Vollhardt, J. 2000. Natural Extracts for Baby Care. Cosmetics & Toiletries. Artikkelikirjassa: Naturals and Organics in Cosmetics: From R&D to the Marketplace. 2007. IL, USA: Allured Publishing Corporation.

Williams, D.F. & Schmitt, W.H. 1996. Chemistry and Technology of the Cosmetics and Toiletries Industry. 183-187. 2. painos. Lontoo: Blackie Academic & Professional.

Verkkolähteet

de Belilovsky, C., Baudouin, C., Fluhr J., Lachmann, N., Msika, P., Leclere-Bienfait S., Brédif, S. 2014. Inside infants' skin: New spectroscopic, microscopic, genomic data leading to cutting edge and patented generation of baby skin research and care. Journal of the American Academy of Dermatology.

[https://www.jaad.org/article/S0190-9622\(14\)00601-X/fulltext](https://www.jaad.org/article/S0190-9622(14)00601-X/fulltext)

Karine, E., Karjomaa S. 2014. Tuotteiden turvallisuus on kosmetiikan kulmakivi. Teknokemian Yhdistys ry. Viitattu 11.12.2019.

http://www.teknokemia.fi/document/1/116/b200b54/Tuotteiden_turvallisuus_on_kosmetiikan_kulmakivi.pdf

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Viitattu 21.11.2019.

https://www.fimea.fi/apteekit/verkkopalvelutoiminta/lailliset_apteekin_verkkopalvelut

Pro Luonnonkosmetiikka ry. Viitattu 16.11.2019.

<https://www.luonnonkosmetiikka.fi/luonnonkosmetiikka/mita-on-luonnonkosmetiikka/>

Tampereen Yliopisto, Liikenteen tutkimuskeskus. Viitattu 28.1.2020.

<https://www.tut.fi/verne/tutkimusmenetelmat/tiedon-analysointi/>

Teknokemian Yhdistys ry. Viitattu 16.11.2019.

http://www.teknokemia.fi/fin/kosmetiikka/kosmetiikan_puheenaiheita/luonnonkosmetiikka/

Teknokemian Yhdistys ry. Viitattu 16.11.2019.

http://www.teknokemia.fi/fin/teknokemian_yhdistys/ajankohtaista/2019/04/kosmetiikan-verkko-ostaminen-kasvattaa-suosiotaan

Vaughn, A. Clark, A. Shivamani, R., Chi V. 2018. Natural Oils for Skin-Barrier Repair: Ancient Compounds Now Backed by Modern Science.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28707186>

S-ryhmän Foodie -verkkokauppa. 2019. Viitattu 16.11.2019
<https://www.foodie.fi/products/1322>

K-Ruoka -verkkokauppa. 2019. Viitattu 16.11.2019
<https://www.k-ruoka.fi/kauppa>

S-ryhmän Sokos -verkkokauppa. 2019. Viitattu 16.11.2019.
<https://www.sokos.fi/fi/sokos>

Stockmann.com -verkkokauppa. 2019. Viitattu 16.11.2019.
https://www.stockmann.com/haku?sort=recommended&categories= Kosmetiikka&available_at_locations=all&q=baby

Ruohonjuuri -verkkokauppa. 2019. Viitattu 16.11.2019.
<https://www.ruohonjuuri.fi/koti-hyva-olo/lastenhoito-183/lasten-hygieniatuotteet>

Jolie -verkkokauppa. 2019. Viitattu 16.11.2019.
<https://jolie.fi/tuotteet/vartalo/lapset/>

Nettiapteekki, Simonkylän apteekin verkkokauppa. 2019. Viitattu 16.11.2019.
(<https://www.nettiapteekki.fi/haku/?q=baby&button=>

ApteekkiShop, Itäkeskuksen apteekin verkkokauppa. 2019. Viitattu 16.11.2019.
https://www.apteekkishop.fi/epages/ApteekkiShop.sf/fi_FI/?ObjectPath=/Shops/ApteekkiShop/Categories/%22%C3%84itiys_ ja_vauvanhoito%22/Vauvan_ihonhoito_ ja_pesu

Yliopiston apteekin verkkokauppa. 2019. Viitattu 16.11.2019.
<https://www.yliopistonapteekki.fi/catalogsearch/result/?q=baby>

Kaaviot

Kaavio 1 - Vastauksien luokittelu värikoodien avulla

Kaavio 2 - Vauvojen ja lasten ihonhoitotuotteiden tunnettavuus

Kaavio 3 - Tarpeiden täytyminen

Kaavio 4 - Valinnan vaativuus sekä tiedon luotettavuus ja saatavuus

Liitteet

Liite 1 - Tutkimuslomake

Liite 1 Tutkimuslomake

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää pienten lasten vanhempien tietämystä vauvoille ja lapsille suunnatuista ihonhoitovoiteista, sekä kokemuksia hoitovoiteiden valintaan liittyen. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista, ja se voidaan keskeyttää milloin tahansa haastateltavan pyynnöstä. Haastattelut nauhoitetaan. Kiitos osallistumisesta!

1. Miten tuttuja vauvoille ja lapsille suunnatut ihonhoitovoiteet sinulle ovat?
2. Mistä olet hankkinut tai saanut tietoa lapsille sopivista ihonhoitovoiteista?
3. Minkälaisia hoitovoiteita olet käyttänyt lapsesi ihon hoidossa?
4. Mikäli olet käyttänyt lapsille suunnattuja hoitovoiteita, ovatko ne vastanneet tarpeitanne? Jos eivät, niin miksi?
5. Mikäli olet käyttänyt lapsesi ihonhoidossa jonkin muun tuoteryhmän voiteita, millä perusteella olet valinnut kyseiset tuotteet?
6. Koetko lapsen tarpeisiin sopivan hoitovoiteen valinnan helpoksi? Onko luotettavaa tietoa ja sopivia tuotteita helposti saatavilla?
7. Kerro vapaasti toiveistasi vauvojen ja lasten ihonhoitotuotteisiin liittyen.